

Štvrť Page Hall area

Žije tu silná rómska komunita zo Slovenska. Väčšinu domov si tam Rómovia prenajímajú.

FOTO: GOOGLE STREET VIEW

Miestny obchod

Špecializuje sa na slovenský tovar.

FOTO: GOOGLE STREET VIEW

Reportáž BBC z roku 2013

Rómovia v nej hovorili, že sa vrátia na Slovensko nechcú, pretože v Anglicku majú prácu a lepšie životné podmienky pre seba i deti.

REPROFOTO: BBC

Anglický akademik o Rómoch z východu: Niektorí mali do týždňa prácu, iní nerobia

PROBLÉMY S RÓMAMI RIEŠILI AJ ZÁKAZOM VYCHÁDZAŤ NA ULICU

Nedávno po druhý raz navštívil Lunik IX. V minulosti si prešiel aj ďalšie východoslovenské obce obývané Rómami. Doktor Mark Payne pracuje na univerzite v Sheffielde, v meste, kde je silná rómska komunita z východného Slovenska. V miestnych školách skúma integráciu rómskych detí zo Slovenska. V rozhovore pre Korzár popísal, ako vyzerá štvrť, ktorú obývajú rómske rodiny, kde zvyčajne pracujú a aký život v anglickom meste vedú.

Prečo ste prišli do Košíc a navštívili Lunik IX?

Som akademik z univerzity v Sheffielde, skúmal som a pracoval som s Rómami v Sheffielde. Ako súčasť môjho výskumu som prišiel na Slovensko navštíviť lokality, odkiaľ Rómovia pochádzajú, najmä dediny západne od Prešova a tiež Lunik IX. Toto bola moja druhá návšteva Luniku IX, bol som tu aj v roku 2015. Po oboch razoch som navštívil materskú škôlku, prešiel sa po všetkých častiach sídliska vrátane Mašličkova. Musím povedať, že Košice sú krásne mesto, ale aj popri tom všetkom tu máte Lunik IX, jednu časť, ktorá zdá sa, že nefunguje, ako by mala. Ako je už známe, niektoré staré bloky sa pomaly rozpadli, hromadí sa tam množstvo odpadu a ukazuje sa, že životné podmienky, práca a životné príležitosti sú pre Rómov úbohé. Tak ako na mnohých miestach obývaných Rómami, aj Lunik IX je marginalizovaný, mimo hlavného mestského okruhu, obsluhovaný autobusovou dopravou, ale inak segregovaný. Áno, je tam mnoho pozitívneho - základná škola, nová bytovka, je tam dobre prosperujúce komunitné centrum a aktívna participácia mimovládnych organizácií. Niektoré aspekty Luniku IX sú však stále neakceptovateľné.

Aké problémy máte s rómskym obyvateľstvom v Sheffielde?

Publikovalo sa niekoľko problémov opisujúcich hluk a hromadenie odpadkov na uliciach. Raz tam platil policajný zákaz vychádzania počas večerov, aby sa vyriešil problém s hlukom a ľuďmi zhromažďujúcimi sa v uliciach, to bola najzávažnejšia udalosť. V súčasnosti je relatívne pokoj a zatiaľ čo ešte stále existuje problém v súvislosti s odpadom, a to čiastočne v dôsledku vyprázdňovania smetiakov každé dva týždne namiesto týždenného obdobia a čiastočne kvôli nelegálnemu vyhadzovaniu väčších kusov namiesto ich zbavenia sa prostredníctvom na to určených kanálov, Rómovia a ich spoluobčania spolu dobre vychádzajú a spoločne existujú. Jedna zaujímavá vec je, že pre niektorých obyvateľov Sheffieldu sú slovenskí Rómovia jednoducho nazývaní Slováci, nie sú vnímaní ako Rómovia.

Z ktorých častí Slovenska prišli Rómovia do Sheffieldu?

„Sheffieldskí“ Rómovia prišli najmä z územia západne od Prešova, z vidieckych obcí spišského regiónu, prvé obce boli Bystrany a Žehra a neskôr dediny Richnava, Poráč, Rudňany, Spišský Štvrtok, Spišské Vlasy a tiež Lunik IX, ale títo sa často usadzujú v Derby, južne od Sheffieldu.

Čo robia Rómovia vo vašom meste?

Slovenskí Rómovia prišli do Anglicka kvôli práci, dobrým školám, lepšiemu životnému štandardu a životným príležitostiam. Boli

„pritlačení“ odísť zo Slovenska pre nedostatok práce a oni sami často hovoria, že tiež pre nedostatok dobrého vzdelávania. O svojej marginalizácii na Slovensku hovoria zriedka. V skutočnosti je úplne zjavné, že slovenskí Rómovia sú pyšní na ich rodnú krajinu a veľkej časti z nich chýbajú ich dediny a život na Slovensku. V Sheffielde pracujú na rôznych pracovných pozíciách, žijú pomerne bežným rodinným životom. Do Sheffieldu sa presťahovali celé rodiny, takže máme starých rodičov, synov, dcéry a ich deti žijúcich na rovnakej ulici. Zatiaľ čo otcovia pracujú, matky zostávajú doma a starajú sa o deti, deti chodia do školy a potom sa spolu často hrajú na uliciach. Veľa rómskych rodín má silné náboženské cítenie a chodia do kostolov. Stručne povedané, je to pomerne podobný život ako na Slovensku, ale príjmy z práce spolu

s akýmkoľvek ďalšími sociálnymi výhodami pre bývanie, deti, zdravotné problémy a tak ďalej, znamená, že celkovo je životná úroveň vyššia. Mnohé rodiny posielajú peniaze späť na Slovensko na zlepšenie domácností, kľúčovým príkladom je dedina Bystrany.

V ktorých častiach mesta žijú?

V niektorých lokalitách Sheffieldu, hlavne v časti nazývanej Page Hall area. Tamojšie ulice majú viktoriánske terasovité domy, postavené okolo roku 1900. Zvyčajne majú dve alebo tri spálne, kúpeľňu, kuchyňu a jednu či dve obývačky. Domy sa prenajímajú približne za 450 a 550 libier mesačne. Po-

znám rómsku rodinu, ktorá si dom kúpila. Blízko štvrte je niekoľko obchodov vrátane jedného nazývaného „SK Mix Potraviny“, ktorý je zásobený východoslovenským sortimentom a zaoberá sa slovenskou rómskou komunitou.

Aký druh práce vykonávajú?

Väčšinou ide o agentúrnu alebo príležitostnú prácu - agentúra urobí nábor pracovníkov na dennú prácu v továrňach, kde pripravujú hotové jedlá, kde vyrábajú dvere, okná alebo spracúvajú kurčatá a podobne. Tiež pracujú v skladoch, automyvárkach, pracujú na stavebniskách. Jeden rómsky muž má teraz kontrakt na plný pracovný úväzok ako junior manažér v továrni na prípravu hotového jedla. Školy, ktoré majú rómskych žiakov zo Slovenska, najímajú slovenských Rómov ako asistentov. Príchod slovenských Rómov vytvoril dopyt po týchto asistentoch, ktorí pomáhajú s prekladom, s kontaktom s rodičmi, podporou správania a všeobecnou podporou v triede. Niektorí rómski muži nepracujú alebo majú len málo práce, kvôli tomu sa aj sťahujú do iných miest. Ak sa im nepodarí nájsť si prácu, majú sklon vracať sa na Slovensko, aj keď len na krátku chvíľu. Samozrejme, časť z nich uprednostňuje sociálne benefity skôr ako prácu, ale cieľom väčšiny je pracovať, nie žiť z benefitov.

Hovorili ste s Rómami v Sheffielde? Aké dôvody presťahovania sa zo Slovenska uvádzajú?

Osobne poznám veľa rómskych rodín a pracujem s rómskymi deťmi na stredných školách. Ako som už povedal, hlavným dôvodom príchodu do Veľkej Británie je nájsť si prácu a lepší život, lepšie vzdelávanie, lepšie príležitosti. Som presvedčený, že hlavnou prioritou je práca a zarábanie peňazí a vzdelávacie dôvody sú až sekundárne. Tiež musíme mať na pamäti, že ak aj Róm dosiahne základné, stredoškolské a tiež vysokoškolské vzdelanie na Slovensku, pravdepodobne by bol skôr nezamestnaný. Niektorí Rómovia sa prekvapivo vyjadria, že na Slovensku boli dlhé roky nezamestnaní, prišli do Sheffieldu a do jedného týždňa pracovali.

Kedy sa Rómovia začali sťahovať z Košíc do Sheffieldu?

Niektorí Rómovia z Českej republiky už žili vo Veľkej Británii pred vstupom Slovenska do Európskej únie. Hľadali politický azyl a zostali v mestách ako Peterborough a Sheffield. A títo Rómovia z Čiech sú pôvodcom zo slovenskej obce Bystrany, do Čiech boli presídlení ešte za socializmu. Pri migračnej reťazi platí, že migranti nasledujú migrantov, jedna osoba vytvára základňu a ďalšie ju nasledujú, a to je prípad Sheffieldu. Po vstupe Slovenska do Európskej únie už mohli ľudia cestovať do Veľkej Británie, podporovaní bývalými obyvateľmi Bystrany. Za nimi nasledovali Rómovia zo Žehry, iných obcí vrátane Luniku IX. V roku 2011 som zaznamenal prudký nárast slovenskej rómskej populácie, teraz ich je v Sheffielde okolo 6-tisíc. Máme tu usadenú populáciu slovenských Rómov, ktorí cestujú na Slovensko už len na dovolenku a majú v úmysle ostať vo Veľkej Británii, narodili sa im tu napríklad deti. A máme niektorých, čo cestujú tam a späť, jeden týždeň jedni prídu, druhí zase odídu.

KATARÍNA GÉCZIOVÁ

Akademik
Mark Payne.

FOTO: TWITTER